

Б. В. Малишев

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**ПРИНЦИП ПАНУВАННЯ ПРАВА (THE RULE OF LAW)
У ПРАЦІ АЛЬБЕРТА ДАЙСІ
«ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА»**

У Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ст. 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 2 листопада 2004 року (№ 15-рп/2004) вказано, що «відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. *Верховенство права - це панування права в суспільстві* (тут і далі курсив наш - Б.М.). Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнені передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо».

Вищезазначене Рішення Конституційного Суду України є чи не єдиним прикладом, коли на рівні вітчизняного законодавства була здійснена спроба деталізувати зміст принципу верховенства (панування) права. Така ж невітшна ситуація склалася і в науці: незважаючи на те, що цей принцип згадується надзвичайно часто, однак при цьому не конкретизується його зміст і не наголошується на його практичному втіленні у певних правовідносинах. При цьому принцип панування (верховенства) права цілком обґрунтовано розглядається вітчизняною та взагалі пострадянською юридичною літературою або в якості однієї з найважливіших ознак правової держави, або в якості головної риси певного правового режиму, який характеризується більш високими стандартами та гуманістичним чи, точніше, природно-правовим наповненням, ніж режим верховенства закону.

Втім, незважаючи на очевидну важливість (як теоретичну, так і практичну) і необхідність комплексної наукової розробки всіх аспектів принципу панування (верховенства) права, вітчизняні вчені, як справедливо зауважує О.В. Стівба [5, с.24], практично не опікуються цією проблематикою.

Наявні публікації стосовно принципу верховенства права можна умовно поділити на дві групи: статті у наукових виданнях переважно з питання

визначення принципу верховенства права (наприклад, праці М. Козюбри [4], Д. Вовка [1]); єдина вітчизняна ґрунтовна монографічна праця С. Головатого [2] (яка, незважаючи на свій значний обсяг і високий науковий рівень, є фактично лише першим кроком на шляху розв'язання багатьох розглянутих автором проблем).

Водночас при вивченні будь-якого складного правового феномену надзвичайно важливим і корисним є аналіз історичних і методологічних витоків цього явища. Адже, на жаль, сучасні дослідники вельми часто невиправдано забувають про видатні здобутки своїх попередників і починають розв'язувати питання, які вже були вирішені століття назад на належному методологічному рівні. Цим здійснюється гальмування у розвитку науки та значне сповільнення процесу запровадження її досягнень на практиці.

Враховуючи це, метою даної статті є скорочений та узагальнений виклад основних позицій принципу панування права у розумінні одного з основоположників теоретичного осмислення цього принципу – авторитетним англійським ученим-конституціоналістом Альбертом Дайсі, а також подання певних коментарів до його найважливіших тез.

На сьогодні аналіз позицій А. Дайсі щодо розуміння принципу панування права можна знайти у праці В. Шаповала [6, с. 539-544] та праці С. Головатого [2, с. 537-623]. Та вважаємо, що важливість і своєрідність концепції А. Дайсі вимагає наявності якомога більшої кількості різних її коментарів з боку вітчизняних учених.

Професор Оксфордського університету А. Дайсі (повне ім'я Альберт Венн Дайсі [Albert Venn Dicey], (04.02.1835 – 07.04.1922) – один з небагатьох європейських учених-юристів кінця XIX ст. – початку XX ст., творча спадщина яких, по-перше, зберігає свою актуальність і сьогодні, а по-друге, набула всесвітнього значення.

А. Дайсі став відомим завдяки фундаментальній праці «An Introduction to the Study of the Law of the Constitution» («Вступ до вивчення конституційного права» або, інший, не зовсім точний, але літературний варіант перекладу назви можна

знайти у російському виданні 1907р. - «Основи державного права Англії. Вступ до вивчення англійської конституції»). Ця праця, що вийшла друком у 1885р. у лондонському видавництві Macmillan, стала, власне, першою масштабною роботою автора. З того часу вона витримала 103 перевидання п'ятьма мовами (94 видання англійською мовою, причому останні два видання у 2008 році; 5 видань китайською; по одному – японською та польською; а також два видання російською мовою у 1905 р. і 1907 р. у перекладі за редакцією чи не найавторитетнішого на той час російського правознавця професора П.Г.Виноградова¹, який саме у період з 1903 р. до 1908 р. займав посаду професора Оксфордського університету).

З моменту виходу у світ зазначеної монографії А. Дайсі вважається найбільш видатним і відомим теоретиком англійського конституційного права. Зазначимо, що конституційне право для А. Дайсі – це норми права, які прямо або побічно визначають функціонування верховної влади у державі [3, с.27]. Такі норми містяться у статутах (актах Парламенту); у звичаях, традиціях і принципах, закріплених прецедентним правом, і відомих під назвою «загальне право» (common law). Ці норми користуються судовим захистом.

Крім того, до конституційного права належать також правила поведінки, які не є нормами права, і тому не користуються судовим захистом. Мова йде про конституційні угоди, в яких знайшли своє вираження певні конституційні традиції та звичаї. Незважаючи на те, що конституційні угоди формально не є юридично обов'язковими, вони все одно входять до складу конституційного права, оскільки дотримання їх положень відбувається на добровільній та незаперечній основі.

Принципи, сформульовані А. Дайсі у «Вступі до вивчення конституційного права», загальновизнано вважаються частиною неписаної Британської Конституції. Одним із таких принципів є принцип панування права, розкриттю змісту якого А. Дайсі присвятив другий з трьох розділів праці.

Принцип панування права (the rule of law), який іноді у праці також іменується А. Дайсі домінуванням права (the predominance of law), або верховенством права (the supremacy of law), є другим за значенням після верховенства парламенту.

На самому початку розділу [3, с.208] автор фактично зводить загальне розуміння панування права до інструмента забезпечення прав окре-

мих осіб. Отже, А. Дайсі в кращих традиціях англо-американського прагматично-практичного підходу до всіх досліджень соціальних явищ відразу визначає домінанту у змісті принципу панування права: окремий (приватний) інтерес (суб'єктивне право) приватної особи.

При цьому автор не заперечує того факту, що верховенство права є не лише рисою англійської конституції, а і результатом дії інших, передусім ментальних факторів, а саме: звички англійців до самоврядування, прихильності до порядку, поваги до правосуддя, юридичного складу розуму [3, с.212], які, безумовно, формувалися протягом століть. Так, В. Шаповал вважає, що історично принцип панування права діяв у Англії ще з часів Брактона (XIII ст.), який стверджував, що «король є суб'єктом права, оскільки закони зобов'язують тих, хто їх творить», однак сучасне розуміння ідеї панування права бере свій початок з концепції, сформульованої А. Дайсі [6, с.539].

Основним досягненням А. Дайсі є виокремлення трьох головних аспектів суті принципу панування права з усього розмаїття його значень і контекстів.

Так, він пише, що перше значення терміну «панування права» зводиться до такого: *ніхто не може бути покараний і нести відповідальність особисто або своїм майном у разі відсутності певного порушення закону, що доведено звичайним законним способом перед звичайним судом*. Автор відзначає, що в цьому смислі панування права являє собою контраст з будь-якою урядовою системою, заснованою на застосуванні посадовцями широкої та свавільної примусової влади [3, с.213].

А. Дайсі звертає увагу на те, що навіть у цьому, звуженому розумінні, принцип панування права не притаманний тогочасним державам континентальної Європи. У будь-якому континентальному суспільстві, пише А. Дайсі, виконавча влада користується набагато більшими повноваженнями щодо арештів, ув'язнення, вигнання з країни тощо, ніж це має місце в Англії.

Тож, як бачимо, для А. Дайсі первинною метою принципу панування права є *захист людини від свавілля держави*.

Другий аспект панування права означає не тільки те, що в Англії немає нікого, хто міг би бути вище закону, а й ще інше: *в Англії будь-яка людина незалежно від її звання та положення, підкоряється звичайним законам держави і підлягає юрисдикції звичайних судів*. [3, с.220]. У зв'язку з цим А. Дайсі акцентує увагу на тому, що в Англії ідея рівності перед законом або всезагального підкорення всіх прошарків населення

¹ У цій статті всі посилання здійснені на російський переклад у виданні 1907 року [3].

єдиному закону, що застосовується звичайними судами, доведена до максимальної межі: «У нас будь-яка посадова особа, починаючи від першого міністра і закінчуючи останнім констеблем або збиральником податків, підлягає тій самій відповідальності, що і будь-який інший громадянин за вчинок, що суперечить закону. В судових звітах є маса справ щодо притягнення чиновників до відповідальності за правопорушення, які були вчинені ними під час виконання посадових обов'язків» [3, с.220].

Роблячи традиційне для праці порівняння з континентальними державами, вчений зазначає, що з періоду безкарності та юридичної привілейованості представників дворянства і духовенства Англія вийшла у кінці XVI століття, тоді як більшість розвинутих континентальних країн пережили цю стадію розвитку лише наприкінці XVIII століття. Водночас А. Дайсі констатує, що навіть у сучасній йому Європі далеко не в усіх державах громадяни підкоряються єдиним законам, а також не всюди загальні суди уповноважені розглядати всі справи.

Розкриваючи третій аспект значення принципу панування права, А. Дайсі пише «ми можемо казати, що конституція заснована на пануванні права, *тому що* загальні принципи конституції (наприклад, право свободи особистості або право публічних зборів) *є результатом судових рішень*, у яких визначаються права окремих осіб в окремих випадках [3, с.222]. Англійська конституція не була створена в один момент і не є результатом законодавчих актів, вона «виросла» у тих судових спорах, які відбувалися з приводу прав окремих осіб. *Наша конституція*, відзначає автор, *є конституцією, яка створена суддями*, і має всі характерні риси, - як позитивні, так і негативні, - які притаманні прецедентному праву² [3, с.223].

З цього А. Дайсі виводить, на його погляд, надзвичайно важливу різницю між «проголошеними» конституціями, що існують у вигляді законодавчого акта, та конституцією англійською, яка фактично складається з системи судових прецедентів, в яких під час судового розгляду окремого спору закріплюються різні аспекти того чи іншого права людини.

Отже, у «писаних» конституціях права людини є дедукцією з принципів, положень цієї конституції, тоді як в Англії принципи конституції являють собою індукцію, узагальнення, які засновані на окремих судових прецедентах, створених

судами при розгляді справ щодо прав певної особи. У зв'язку з цим А. Дайсі справедливо відзначає, що така суто формальна різниця сама по собі не має значення, *якщо тільки права окремих осіб справді забезпечені*. Однак, питання про те, наскільки забезпечені право особистої свободи або вільного віросповідання, залежить у значній мірі від того, з чого починають особи, які свідомо або несвідомо створюють конституцію своєї країни, - з визначення і *проголошення* прав або з *пошуку засобів, якими можна забезпечити або зобов'язати визнавати ці права*. Вчений сам дає однозначну відповідь на це риторичне запитання: «більшість творців іноземних конституцій починають з проголошення прав» [3, с.225].

Так у правових системах з «писаними» конституціями створюється своєрідний «розрив» між проголошеним суб'єктивним правом і тим самим суб'єктивним правом у дійсності, тобто у реальних правовідносинах. Як приклад такого «розриву» між декларуванням прав людини та їх реальним забезпеченням А. Дайсі наводить історичний факт щодо французької конституції 1791 року, яка проголосила свободу совісті, свободу друку, право на публічні збори та відповідальність урядових чиновників. А на практиці саме в цей період у Франції вказані права були повністю знищені.

На цьому фоні автор переконливо доводить, що в англійській конституції існує нерозривний зв'язок між юридичними засобами змусити визнати певне право і самим цим правом, що і являє собою сильну сторону прецедентного права.

Зрозуміло, що А. Дайсі абсолютно логічно не пов'язує забезпеченість прав людини в певній державі з тим, чи є в цій державі писана або неписана конституція. Зв'язок між правами людини та їх забезпеченням може існувати і при конституції у вигляді законодавчого акта, як приклад автор наводить США, де конституція всієї держави, а також конституції кожного зі штатів являють собою законодавчі акти, але при цьому він зауважує, що «американські урядовці продемонстрували незрівнянне мистецтво у пошуку засобів для того, щоб надати законне забезпечення правам, проголошеним американською конституцією» [3, с.228].

Відзначимо, що А. Дайсі особливо підкреслює роль судової влади *та її правотворчої функції* у механізмі реалізації принципу панування права. У зв'язку з цим ми не можемо погодитися з твердженням В. Шаповала про те, що у третьому аспекті розуміння принципу панування права А. Дайсі перебільшує роль судів, і що це розуміння іде врозріз з тенденціями державно-правового

² Докладніше про прецедентне право Англії див.: Малишев Б.В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. – К.: Праксіс, 2008.

розвитку сучасної Великої Британії [6, с. 539,544]. Адже ми бачимо, що і сьогодні судовий прецедент залишає за собою роль провідної правової форми регулювання суспільних відносин у правовій системі Англії, оскільки акти Парламенту застосовуються лише після інтерпретації змісту їх норм у судових прецедентах.

Отже, підсумовуючи викладені вище тези А. Дайсі щодо сутності принципу панування права, можемо зазначити, що сутність вказаного принципу можна виразити в 4 положеннях, перше з яких буде системним, узагальнюючим, а решта – уточнюючими.

1. Панування права – це забезпечення прав людини.

1.1. Панування права – це презумпція невинуватості.

1.2. Панування права – це максимальна (абсолютна) юридична рівність усіх осіб, незалежно від їх соціального статусу, зокрема, незалежно від того, чи має певна особа яке-небудь відношення до державної служби.

1.3. Панування права – це реально діючий судовий механізм реалізації та захисту людиною своїх прав.

Зауважимо, що у вказаних чотирьох тезах висловлена квінтесенція принципу верховенства права не як теоретичної розробки, а як результату аналізу суспільної практики з боку А. Дайсі, який ішов до своїх висновків емпірично-індуктивно, тобто від аналізу дійсності до теоретичного узагальнення досвіду. Отже, вказані тези є відображенням реальної дії принципу панування права, а не результатом інтелектуального моделювання. У цьому і цінність праці А. Дайсі: він не пропонує і не розробляє, а констатує. Тобто перед нами – результат дії принципу панування права в умовах англійського суспільства зрідка початку ХХ ст. У зв'язку з цим можна задатися питанням, наскільки актуальні положення цієї праці, наскільки відповідають виокремлені автором риси принципу панування права сучасним реаліям? Нам здається, що відповідь тут однозначна: всі положення праці актуальні. Адже незважаючи на істотний суспільний прогрес, у тому числі й у сфері визнання та захисту прав людини, проблеми взаємовідносин між суспільством і державою не зникли, а лише дещо модернізувалися у своїх формах і видах. Водночас за своєю суттю всі складнощі у дотриманні прав людини іншими членами суспільства, а особливо державою, зав'язані на вічному діалектичному протиріччі між різними приватними інтересами, а також між інтересом людини та інтересом держави або суспільства, соціальної групи тощо.

Отже, в основі права як соціального явища лежить конфлікт інтересів, що має бути розв'язаний мирним і максимально справедливим шляхом, що досягається, зокрема, через дотримання принципу панування права.

У контексті принципу панування права як юридичної рівності досить цікаві для українських правових і політичних реалій міркування А. Дайсі щодо тогочасної французької концепції адміністративного права, розглядом якої А. Дайсі, використовуючи порівняльно-правовий метод, намагається наочно продемонструвати характерні риси принципу панування права.

Авторитетними французькими правниками кінця ХІХ ст. адміністративне право розумілося як звід правил, що визначають відносини адміністрації або адміністративної влади з приватними особами. Іншими словами, адміністративне право – це галузь законодавства, що визначає: 1) статус і обов'язки всіх державних службовців; 2) цивільні права й обов'язки приватних осіб при відносинах з чиновниками як представниками держави; 3) процес, яким захищаються ці права й обов'язки [3, с.377].

Отже, згідно з цією концепцією, взаємовідносини держави з іншими особами, а також правовий статус державних службовців виводилися із загального правового режиму та підлягали врегулюванню спеціальним зводом так званих адміністративних норм, крім того, спори за участю держави або державних службовців розглядалися не звичайними судами, а спеціальними трибуналами. Одним словом, підсумовує автор, до адміністративного права входять, як правило, всі випадки, коли права приватних осіб стикаються з правами держави або представників держави [3, с.376].

З приводу протиріччя французького адміністративного права принципу панування права А. Дайсі пише, що існування адміністративного права робить юридичний статус будь-якого урядового чиновника у Франції повністю несхожим з юридичним статусом посадових осіб в Англії, і фактично встановлює такий стан речей, що у своїй основі суперечить тому, в чому англійці бачать належне панування єдиного права для всієї держави.

Далі А. Дайсі спеціально загострює увагу на двох найбільш небезпечних для панування права рисах адміністративного права.

1. Привілейований статус держави. Держава і будь-який державний чиновник у якості представників нації має цілу систему особливих прав, привілеїв і прерогатив, яких не мають звичайні громадяни, а межі цих прав привілеїв і прерогатив мають визначатися на підставі інших принципів, ніж ті, якими визначаються права одного

громадянина відносно іншого. Згідно з розумінням французів, приватна особа у відносинах з державою знаходиться у цілком іншому статусі, ніж у відносинах зі своїм сусідом. Тобто по суті адміністративне право є сукупністю законів, що мають за мету охороняти привілеї держави [3, с.380].

2. Розподіл влади. Вираз «розподіл влади» французи застосовують до відносин між виконавчою владою і судовою владою. Але зміст цього виразу не збігається з тим, що звикли під ним розуміти англійці, а саме – незалежність суддів. Згідно з французьким варіантом, – це принцип, відповідно до якого що суди звичайних судів не можуть бути змінені, і тому вони незалежні від виконавчої влади, а уряд та його посадові особи мають бути незалежні і практично зовсім не підсудні звичайним судам. Зважаючи на все викладене, автор робить висновок про те, що адміністративне право засновується на політичних принципах, що суперечить англійському розумінню справедливості або панування права [3, с.400].

Отже, для принципу панування права неприйнятні будь-які винятки та привілеї у правах і свободах, що здійснюються на підставі пріоритету держави або державних інтересів.

Для розкриття розуміння А. Дайсі змісту принципу панування права важливим також є питання про взаємодію принципу верховенства парламенту та панування права.

Верховна влада парламенту (під яким англійська традиція розуміє монарха, палату лордів і палату громад [3, с.407]) є з юридичного погляду головною характерною рисою англійської політичної системи та другим, поряд з принципом панування права, найважливішим положенням англійської конституції.

Але, з одного боку верховенство парламенту передбачає його необмеженість у здійсненні законодавчої функції. З іншого боку, А. Дайсі вказує на те, що необмеженість влади парламенту – це не більш ніж юридична фікція [3, с. 84], і зазначає, що обмеження верховенства парламенту можна поділити на два види: внутрішні та зовнішні [3, с.89]. Зовнішнє обмеження - піддані або значна частина з них можуть припинити підкорятися певним несправедливим законам або чинити супротив їхньому виконанню. На думку автора подібне обмеження існує навіть у найбільш необмежених монархіях, він пише: влада деспота залежить від того, наскільки його піддані або хоча б деяка частина з них готові підкорятися його вимогам, а ця готовність завжди має певні межі [3, с.91].

Внутрішнє обмеження парламенту впливає з самого характеру цієї влади. «Навіть деспот користується своєю владою, зважаючи на оточуючі

обставини, в тому числі зважаючи на моральні переконання його часу та суспільства» [3, с.93].

На думку А. Дайсі, верховенство парламенту сприяє встановленню панування права, оскільки: 1) воля парламенту виявляється в актах, що він приймає, які потім стають об'єктом тлумачення судьями, які своїми діями фактично забезпечують режим законності; 2) парламент ніколи (за винятком періодів революцій) не мав безпосередньої виконавчої влади. Тобто хоча парламент і має верховенство, але на протигагу до необмеженого монарха, який є і законодавцем, і урядовцем, тобто главою виконавчої влади, парламент ніколи не мав можливості використовувати адміністративну владу для порушення руху правового життя, наприклад, втручатися у діяльність судів [3, с.409].

Тому належить погодитися з А. Дайсі у тому, що принцип панування права – це продукт взаємодії законодавчої та судової влади. Адже саме у виконавчій владі зосереджена основна небезпека для принципу панування права. Тому логічним і виправданим є, з одного боку, усунення виконавчої влади та її представників від процедури юридичного запровадження основ цього принципу, а з іншого – імплементація у правовий механізм гарантування вказаного принципу спеціальних запобіжних конструкцій, які спрямовані на мінімізацію всіх можливих проявів зазіхань з боку виконавчої влади на права й інтереси людини.

Наголосимо, що всі вищевикладені позиції праці А. Дайсі щодо розкриття принципу панування права, безперечно, цікаві для сучасної української юридичної науки. Цінність підходу А. Дайсі полягає передусім у простоті, чіткості та практичній спрямованості визначення автором змістових характеристик принципу панування права.

Важливим моментом при коментуванні розуміння А. Дайсі принципу панування права має бути врахування тієї обставини, що під правом автор розуміє прецедентне право, тобто юридичні норми, що містяться у судових прецедентах, створених вищими судами Англії. І в цьому контексті нам здається необґрунтованим твердження С. Головатого про те, що всі три компоненти змісту принципу панування права в інтерпретації А. Дайсі притаманні «не тільки системі загального права (common law), а й будь-якій іншій правній системі» [2, с.614], адже, наприклад, третій аспект розуміння А. Дайсі принципу панування права по суті *впливає* з факту визнання певною правовою системою прецедентної форми права.

Зауважимо також, що підхід А. Дайсі до сутності принципу панування права в цілому характеризується індивідуалістським спрямуванням, а

також фактично не ставить існування цього принципу у пряму залежність від правового закону. Ця обставина може бути пояснена тим, що ідеї та принципи справедливості, рівності, свободи, гуманізму з'явилися в англійському праві завдяки тому, що вони є основними принципами правосуддя. І за допомогою прецедентної форми права ці принципи набули регулятивної сили. До речі, цим доводиться неточність думки С. Головатого про те, що у доктрині А. Дайсі знайшла відображення «ідея природних прав людини» [2, с. 616], адже насправді у доктрині А. Дайсі знайшли відображення принципи правосуддя, які завдяки санкціонованій судовій правотворчості поступово інтегрувалися у правову матерію під час судового розгляду конкретних спорів.

Завершуючи статтю, зазначимо, що для А. Дайсі принцип панування права є передусім стабільно функціонуючим механізмом судового захисту прав людини без будь-яких привілеїв для держави або державних службовців. У принципі панування права А. Дайсі вбачає забезпечення юридичного обмеження державної влади, підпо-

рядкування її правам, інтересам і свободам людини, зокрема за активної участі судової влади, яка наділена правотворчою функцією.

Список літератури

1. *Вовк Д.* Проблеми визначення та дії принципу верховенства права в Україні // *Право України*. – 2003. – № 11.
2. *Головатий С.* Верховенство права: У 3-х кн. / Книга 1. – К.: Фенікс, 2006.
3. *Дайси А. В.* Основы государственного права Англии / Переводъ О.В. Полторацкой под редакцией проф. П.Г. Виноградова. – М.: Типография Т-ва И.Д. Сытина, 1907.
4. *Козюбра М.* Принцип верховенства права і конституційна юрисдикція // *Вісник Конституційного Суду України*. – 2000. – № 4.
5. *Стовба О. В.* Буття права у правовій ситуації як онтологічна засада верховенства права // *Проблеми філософії права*. – Том III. – №1-2.
6. *Шаповал В. М.* Сучасний конституціоналізм: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2005.

Б. В. Малышев

ПРИНЦИП ГОСПОДСТВА ПРАВА (THE RULE OF LAW) В РАБОТЕ АЛЬБЕРТА ДАЙСИ «ВСТУПЛЕНИЕ К ИЗУЧЕНИЮ КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВА»

Раскрывается понимание А.В. Дайси принципа господства права в его самой главной работе «Вступление к изучению конституционного права».

B.V. Malyshev

THE PRINCIPLE OF THE RULE OF LAW IN ALBERT DICEY «AN INTRODUCTION TO THE STUDY OF THE LAW OF THE CONSTITUTION»

The article is dedicated to explanation of A.V. Dicey's approach to the principle of the rule of law in his major work «An Introduction to the Study of the Law of the Constitution»